

До Научното жури,
Утвърдено със Заповед № РД-38-547
от 18.11.2021 г. на Ректора на СУ „Св.
Климент Охридски“

Становище

От доц. д-р Изабела Георгиева Чакърва-Димитрова,
доцент по административно право и административен процес
в Юридическия факултет на Великотърновския университет
„Св. св. Кирил и Методий“

относно дисертационния труд на

Райна Руменова Георгиева,

редовен докторант към катедра „Конституционни науки“ при
Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

на тема:

**„Европейският модел на конституционно правосъдие в XXI век и
българският Конституционен съд“**

представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор“
по професионално направление: 3.6. Право (Конституционно право)

Уважаеми господин председател,

Уважаеми членове на научното жури,

Със Заповед № РД-38-547 от 18.11.2021 г. на Ректора на СУ „Св.
Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури по защита
на дисертационния труд на докторанта Райна Руменова Георгиева на

тема: „Европейският модел на конституционно правосъдие в XXI век и българският Конституционен съд“, като на първото заседание на научното жури ми е възложено да изготвя становище.

I. Данни за докторанта и докторантурата.

Райна Руменова Георгиева е завършила право в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през 2007 година. След завършване на висшето си образование Райна Георгиева е участвала в редица курсове, обучения, семинари и др., посочени в представената автобиография.

Професионалният път на Райна Георгиева като юрист започва през 2008 година. След успешно издържан изпит (на 29.11.2008 г.) за младши адвокат, Райна Георгиева е вписана в регистрите на Софийската Адвокатска колегия (30.03.2010 г. – 01.02.2017 г.). От 27.09.2016 г. е вписана като медиатор след провеждане на два курса (към Съюза на юристите в България през 2011 г. и към Центъра за обучение на адвокати „Кръстю Цончев“ през 2016 г.) и полагане на изпит. От месец февруари 2017 година и понастоящем е старши правен експерт в Конституционния съд на Република България.

Изброените в автобиографията на докторанта заемани различни позиции, както и участието ѝ в редица квалификационни курсове и семинари, обогатяват професионалния ѝ опит и спомагат за подготовката на дисертационния труд.

Райна Руменова Георгиева е зачислена като редовен докторант към катедра „Конституционноправни науки“ при Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ със срок на обучението от 1.02.2014 г. до 1.02.2017 г. Райна Георгиева е издържала докторантските изпити, изпълнила е и останалите изисквания по учебния план. Успешно е проведена вътрешната защита и представеният дисертационен труд на

тема „Европейският модел на конституционно правосъдие в XXI век и българският Конституционен съд“ е насочен към публична защита.

Процедурата, съобразно § 40 от ПЗР на ЗРАСРБ, се провежда в съответствие с правилата преди промяната на ЗРАСРБ, обн. ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 04.05.2018 г., във връзка с § 7, ал. 1 и ал. 2, т. 2 от ПЗР на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

II. Данни за дисертацията и автореферата.

Дисертационният труд на тема „Европейският модел на конституционно правосъдие в XXI век и българският Конституционен съд“ е с обем от 266 страници, който включва заглавна страница, съдържание, съкращения, същинска част, приложения и библиография. Същинската част в структурно отношение се състои от въведение, три глави и изводи, като всяка от главите съдържа параграфи.

Докторантът е направил общо 650 бележки под линия. В дисертацията си Райна Георгиева се позовава на множество научни изследвания на български и чужди автори. В библиографията са изброени 298 източника. Използваната научна литература е на български, руски, английски, френски и други езици. В дисертацията си Райна Георгиева цитира и обсъжда множество решения не само на Конституционния съд на Република България, но и решения на конституционните юрисдикции в други европейски държави. Докторантът познава и се позовава и на решения на Съда на Европейския съюз и на Европейския съд по правата на човека.

Представеният автореферат съответства на съдържанието на дисертацията. В автореферата са включени и нейните приноси моменти.

III. Съдържание и обща оценка на дисертационния труд.

Във въведението докторантът обосновава значението и актуалността на избраната тема, очертава предмета на изследване и възприетата структура на дисертационния труд, посочва използваната методология. Още във въведението са направени няколко важни терминологични уточнения относно употребата в дисертационното изследване на понятията: ‘конституционен съд’, ‘конституционно правосъдие’ и ‘европейски модел’.

Параграф първи от глава първа представя в исторически план възникването на юрисдикционния контрол за конституционност, опитите за въвеждането на конституционното правосъдие в Европа и идеята за създаването на „съд, който да е гарант за конституцията като върховно право“. В параграф втори от първа глава докторантът Райна Георгиева извежда предпоставките и факторите, които са повлияли върху изграждането на европейския модел за конституционно правосъдие. Съвсем оправдано, специално място в глава първа е отделено на идеите на Ханс Келзен за конституционното правосъдие. В тази част на дисертацията се обособяват различните периоди в създаването на конституционните съдилища в отделните европейски държави. В последния параграф на първа глава докторантът Райна Георгиева посочва белезите, които определят един съд като конституционен съд в система за централизирано, концентрирано конституционно правосъдие. Направената характеристика на европейския модел на конституционно правосъдие се основава на моделирането като метод на научно изследване. Детайлно са разгледани и са съпоставени теоретичните възгледи на видни конституционалисти при анализа на европейския модел на конституционно правосъдие. Засягат се и някои дискуссионни въпроси.

Във втора глава изследването се насочва към проявлението на европейския модел на конституционно правосъдие в началото на XXI век. В параграф първи на втора глава докторантът в сравнителноправен план разглежда позитивноправната уредба на европейския модел в държавите-членки на Европейския съюз (ЕС). Съпоставката между различните конституционни юрисдикции в държавите-членки на Европейския съюз, които са възприели този модел, се извършва на базата на зададените критерии. В параграф втори на втора глава вниманието на докторанта е върху конституционните юрисдикции в контекста на действието на правото на ЕС и на Европейската конвенция за правата на човека. В тази част научният анализ се подкрепя с решения от практиката на Съда на Европейския съюз и на Европейския съд по правата на човека.

Трета глава на дисертационния труд е посветена на конституционното правосъдие в България. В параграф първи на трета глава докторантът тръгва от зараждането на идеята за контрол за конституционност, разглежда проектите на конституция, предвиждащи юрисдикционен контрол за конституционност, за да достигне до съвременността. Параграф втори на трета глава разглежда системата на конституционно правосъдие според Конституцията на Република България от 1991 г., като докторантът прави характеристика на конституционното правосъдие в Република България и въз основа на изведените в предходните глави критерии. В края на трета глава фокусът на изследване е върху мястото и ролята на българския Конституционен съд в европейското правно пространство. Въпросите, които се обсъждат в тази част на труда, са породени от присъединяването на страната към ЕС.

Изводите в края на дисертацията обобщават направените заключения в отделните глави и параграфи.

Цялостно дисертацията може да се оцени положително. Тя разкрива задълбочено проучване от страна на докторанта на различните модели на конституционно правосъдие, на вижданията на редица специалисти, свързани с избраната тематика. От научно съчинение личат добрата теоретична подготовка, познаването на традиционните и на най-новите въпроси и проблеми, които стоят пред конституционното правосъдие. Дисертацията отговаря на изискванията на ЗРАСРБ за придобиване на научната и образователна степен „доктор“.

Дисертационният труд показва, че Райна Георгиева притежава нужните теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания.

IV. Научни приноси.

Дисертационният труд представлява завършено самостоятелно проучване върху европейския модел на конституционно правосъдие в XXI век, анализират се конституционните юрисдикции в Европейския съюз в сравнителноправен план и специално място в изследването е отделено на системата за конституционно правосъдие в Република България.

Посредством метода на моделирането в работата се очертават моделите на конституционно правосъдие, извеждат се критерии, въз основа, на които се изгражда научният анализ. Направените множество съпоставки между различните конституционни юрисдикции, проучената съдебна практика, а така също и изготвените приложения, под формата на таблици в края на дисертационния труд, придават и практическа стойност на научното изследване.

Някои от конкретните приносни моменти на дисертацията на Райна Георгиева са следните:

- очертаването на вълни на засилено въвеждане на централизиран, концентриран юрисдикционен контрол за конституционност в Европа в контекста на процесите на демократизация;
- научен принос притежава използването в дисертационния труд на моделирането като метод на изследване при извеждането на същностните характеристики на европейския модел на конституционно правосъдие;
- приносен характер притежава сравнителноправният анализ между различните конституционни юрисдикции на държавите-членки на ЕС, възприели европейския модел на конституционно правосъдие;
- положително могат да бъдат възприети и някои от направените предложения за усъвършенстване на законодателството и др.

Изброените научни достижения не изчерпват приносния характер на дисертационното изследване. Посочените се открояват като значими за развитието на конституционноправната наука.

Райна Георгиева предоставя в процедурата за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и свои статии съобразно изискванията на ЗРАСРБ. Дисертацията и статиите са на необходимото научно равнище и разкриват задълбочената теоретична подготовка на докторанта.

V. Заключение.

Оценката ми на предоставения за становище дисертационен труд е положителна. Райна Руменова Георгиева е представила за защита цялостно и завършено научно съчинение. Същото отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане. Поради гореизложеното категорично давам своята

положителна оценка на дисертационния труд на тема: „Европейският модел на конституционно правосъдие в XXI век и българският Конституционен съд“ и предлагам Райна Руменова Георгиева да придобие образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6. „Право“ (Конституционно право).

27.01.2022 г.

Член на научното жури:

Гр. Велико Търново

/Доц. д-р Изабела Чакърва-Димитрова/